

– дети в возрасте до 16 лет. Авторами описаны особенности моторно-психического развития детей с нарушениями зрения, слуха, речи, опорно-двигательного аппарата и нервной системы. Представлены сведения о методиках адаптивной физической культуры детей с различными нарушениями развития и здоровья. Предложены требования к профессиональной компетентности педагога-тренера образовательных организаций в области адаптивной физической культуры для работы с детьми с особыми образовательными потребностями.

Ключевые слова: физическое воспитание; дети с ограниченными возможностями; здоровье; психическое развитие; адаптивная физическая культура; физические упражнения; коррекция; методика; педагог-тренер.

Psychological and pedagogical features of the physical education of children with disabilities

Sh.Balgimbekov¹, K.Kushnazarova¹, Sh.Bolatkyzy¹

¹*Abai University (Almaty, Kazakhstan)*

Abstract

The article outlines the psychological and pedagogical features of the physical education of children with disabilities. It is noted that over the past 5 years in Kazakhstan the number of disabled people has increased by 7.5% and currently amounts to 674200. 86956 are people under the age of 18 years, of which 90% are children under the age of 16. The authors describe the features of the motor-mental development of children with visual, hearing, speech, musculoskeletal and nervous system disorders. Information is presented on the methods of adaptive physical education of children with various developmental and health disorders. The requirements to the professional competence of the teacher-trainer of educational organizations in the field of adaptive physical education for working with children with special educational needs are proposed.

Keywords: physical education; children with disabilities; health; mental development; adaptive physical education; physical exercises; correction; methodology; teacher trainer

Редакцияға 20.01.2020 қабылданды.

МРНТИ 14.25.07

А.А. ШАЯХМЕТОВА¹, А.Д. СИХЫНБАЙ¹

¹*Ш. Уәлиханов атындағы Көкшетау мемлекеттік университеті*

(Көкшетау, Қазақстан),

aisulu_sh@mail.ru; aidana.sihinbai@gmail.com

https://doi.org/10.51889/2020-3.2077-6861.12

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ КОММУНИКАТИВТІК МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Аңдатпа

Мақалада бастауыш сынып оқушыларының коммуникативтік мәдениетін қалыптастыру білім беру саласындағы өзекті мәселелердің бірі болып табылатын мәселелер қарастырылған. Бастауыш сынып оқушысының тілдік қарым-қатынасын жетілдіру, дамыту арқылы қоғамға жан-жақты дамыған, белсенді, сонымен қатар, шебер қарым-қатынас жасай білетін оқушыларды тәрбиелеу басты мақсаттардың бірі болып табылады. Бұл мақалада «коммуникация», «мәдениет» және «толеранттылық» ұғымдарын теориялық тұрғыда негіздей отырып, «коммуникативтік мәдениет» ұғымына анықтама берілген. Мақалада бастауыш сынып оқушыларының коммуникативтік мәдениеті жайлы зерттеушілер мен ғалымдардың ой-пікірлері, бастауыш сынып оқушыларының коммуникативтік мәдениетінің ерекшеліктері және коммуникативтік мәдениетті қалыптастыру бағыты көрсетілген. Сондай-ақ, коммуникативтік мәдениетке ие оқушы бойында болуы қажет қасиеттер мен негізгі компоненттер аталып өтілген. Оқыту процесінде бастауыш сынып оқушыларының коммуникативтік мәдениетін қалыптастырудағы әдістер мен тәсілдерді дұрыс таңдау арқылы дұрыс ұйымдастырылған оқу-тәрбие жұмысының қажеттілігі туралы негізгі ой айтылды.

Түйін сөздер: коммуникация; мәдениет; толеранттылық; қарым-қатынас; коммуникативтік мәдениет; бастауыш сынып оқушысы.

Кіріспе. Елбасы Н. Назарбаев өз жолдауында тұлға бойында ойлау, шығармашылық қабілеттері бала кезден қалыптасатынын атап өтті. Осы тұрғыда, білім беру ісінде 4К моделіне: креативтілік, сыни ойлау, командада жұмыс істеу және коммуникативтілікті дамытуға басты назар аударуымызды талап етті [1].

Білім туралы заңда білім берудің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарды, ғылым мен тәжірибе жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған. Ол үшін «жаңа технологияларды енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық желілерге шығу» деген міндеттер қойылады. Демек, оқу ағарту саласында өзекті мәселенің бірі оқушыны сапалы қарым-қатынасқа даярлап, тұлғаның коммуникативті мәдениетін қалыптастыру. Оқушының тілдік қарым-қатынасын жетілдіру, дамыту арқылы қоғамға жан-жақты дамыған, белсенді, өз бетімен, жасампаздықпен ойлай алатын және өз ойын шығармашылықпен жеткізіп, шебер қарым-қатынас жасай білетін, тілдік қатысымды тиімді қолдана алатын бастауыш сынып оқушыларын тәрбиелеу [2].

Зерттеудің әдіснамасы. Бүгінгі таңда жаңартылған білім беру бағдарламасының ерекшеліктерінің бірі оқушылардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға негізделген. Сондай-ақ, тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым барысында оқушылардың өз ойын жетік жеткізу, еркін сөйлей білу дағдылары қалыптасады. Осыған сәйкес оқыту диалогтық сипатта орын алады. Оқыту мен тәрбиелеудің диалогтық сипаты бастауыш сынып оқушыларының коммуникативтік мәдениетін жалпы мәдениеттің құрамдас бөлігі ретінде қалыптастыру қажеттілігін туындатады.

Бастауыш сынып оқушыларының коммуникативті мәдениетін қалыптастыру белгілі бір кезеңдер арқылы жүзеге асады. Оқушылардың коммуникативті мәдениетін қалыптастыру деңгейінің динамикасы жеке тұлғаны әлеуметтендірудің негізгі шарттарының бірі болып табы-

лады. Оқушылардың коммуникативтік мәдениетін қалыптастыру педагогикалық және дидактикалық жағдайларды кешенді қолдануды, сонымен қатар оқытушының өзінде жоғары деңгейлі коммуникативті мәдениеттің болуын талап етеді. Бұл оқытудың оңтайлы әдістерін таңдауға мүмкіндік береді.

Біз «коммуникативтік мәдениет» ұғымының мазмұнын қарастырғанда коммуникация, мәдениет, толеранттылық ұғымдарына назар аударғанымыз жөн.

Психологиялық және социологиялық әдебиеттерде коммуникация ұғымы анықталады: ақпаратты адамнан адамға беру процесі; әлеуметтік процестерге ықпал ету мақсатында қоғамдағы ақпараттың берілуі мен алмасуы [3].

Коммуникация ұғымы туралы көптеген пікірлер бар: коммуникацияны қарым-қатынас түрі ретінде түсінуден бастап адамдардың бір-бірін қолдауына дейін. «Коммуникация» термині латын сөзінен шыққан және келесідей мағына білдіреді: байланыстыру; байланыс жолдары (ауа, су және басқа да коммуникациялар); байланыс формасы (телефон, радио), екі немесе бірнеше тұлғалар арасындағы байланыс [4].

Коммуникация оқушы өмірінің барлық салаларын қамтиды. Бұл тұлғаның қалыптасуы мен өмір сүру процесінде қарым-қатынастың атқаратын қызметімен анықталады. Осы тұрғыда Г.Н. Кобякова оқушылардың коммуникациясының маңызды функцияларын атап көрсетті:

- нормативті (оқушылардың әлеуметтік мінез-құлық нормаларын игеруін көрсететін, яғни коммуникация нормотивтік процесс ретінде);
- танымдық (оқушылардың коммуникация барысында әлеуметтік тәжірибелерді меңгеруі);
- эмоциялық (коммуникация аффективті процесс ретінде) [5].

Пікір алмасу. Мәдениет – қоғам өмірінің барлық салаларын қамтитын күрделі білім беру жүйесі. Сондықтан оның көптеген анықтамалары бар. Мәдениет-мінез-құлық

этикасы, өнернемесе гуманитарлық білім ғана емес, күрделі және көп жоспарлы құбылыс. Мәдениетті адам өзі қалыптастырады. Ол адамның табиғатқа деген қарым-қатынасын (экологиялық мәдениет) және табиғи дене ретінде өзіне деген қарым-қатынасын (дене шынықтыру мәдениеті) және әлеуметтік ортаға деген қатынасын (экономикалық, саяси және коммуникативтік мәдениеті) қамтиды [6].

Джон Бодлей [7] өзінің еңбектерінде мәдениет ұғымына келесідей анықтамалар береді (1 кесте):

Толеранттылықты біз басқа адамдарға, көзқарастарға, әдеттерге, ұлттарға деген төзімділік ретінде анықтауымызға болады. Толеранттылық дегеніміз – құрметтеу дегенді білдіреді. Қалыптасып қалған дәстүрлері,

мәдениеттері бар түрлі ұлт өкілдері өзара қарым-қатынас жасай отырып, бір-біріне адамгершілік, толеранттылық көзқарас танытулары қажет [8].

Толеранттылықтың негізгі принциптері:

- зорлық-зомбылықтан бас тарту;
- жеке тұлғаның таңдауының еріктілігі, оның наным-сенімінің шынайылығына баса назар аудару;
- қоғамдық қажеттіліктерді бұзбай, заңдарға, салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарға бағыну;
- нәсілі, мәдениеті, діні бойынша ерекшеленетін адамдарды қабылдау;
- өзіңізге қандай қарым-қатынас жасағанын қаласаңыз, өзгелерге де дәл сондай қарым-қатынас көрсету [9].

Кесте 1

Джон Бодлей бойынша мәдениет ұғымына анықтамалары

Бағыты	Анықтама
Тақырыптық	Мәдениет тақырыптар мен санаттардың (әлеуметтік ұйым, дін немесе экономика) тізімінен тұрады.
Тарихи	Мәдениет – бұл әлеуметтік мұра немесе болашақ ұрпаққа берілетін дәстүр.
Бихевиористік	Мәдениет – бұл жалпы, меңгерілген адам мінез-құлқы, өмір салты.
Нормативтік	Мәдениет – бұл идеалдар, құндылықтар немесе өмір сүру ережелері.
Функционалдық	Мәдениет – бұл адамдардың қоршаған ортаға бейімделуі немесе бірге өмір сүру барысында туындаған мәселерді шешуде қолданылатын әдіс.
Психологиялық	Мәдениет – бұл импульстарды басатын және адамдарды жануарлардан айыратын идеялар немесе игерілген әдеттер кешені.
Құрылымдық	Мәдениет өзара байланысты идеялардан, символдардан немесе мінез-құлық үлгілерінен тұрады.
Белгілік	Мәдениет қоғамда бөлінетін ерікті игерілген белгілерге негізделген.

Нәтижелері. Коммуникативтік мәдениет дегеніміз – білім беру алаңында тиімді орнығу үшін, әлеуметтік ортаға тез сіңу үшін, кәсіби

іс-әрекетінде өз білімін жетілдіру және өзін дұрыс көрсете алуындағы адамның жүйелік мінездемесі. Коммуникативті мәдениетке

жатады: қоғамдағы мәдениет, жеке адамның мәдениеті, кәсіби іс-әрекетінің мәдениеті.

Коммуникативті мәдениет мәселесі бойынша қазіргі заманғы зерттеулерді талдау барысында «коммуникативтік мәдениет» ұғымы «қарым-қатынас мәдениеті» (И.А.Ильева, Н.М. Смирнова және т.б.), «коммуникативтік құзыреттілік» (С.Л. Братченко, Г.С. Трофимова және т.б.) сияқты ұғымдармен жиі теңестірілгенін байқауға болады. Коммуникативтік мәдениет – бұл көп деңгейлі құрылымның өзара байланысы, динамикалық және интегративті білім беру, іс жүзінде әрекет етуші элемент ретінде субъектілердің гуманистік құндылықтар мен сезімдерді жүзеге асыруы негізінде өзара әрекеттесу сипатын көрсетеді.

Бастауыш сынып оқушыларының коммуникативті мәдениетін қалыптастыру оқытудың алғашқы сатыларынан басталады. Т.Е. Тихонованың пікірінше, «бастауыш сыныпта коммуникативті мәдениеттің қалыптасуы кейінгі білім беру деңгейлерінде сәтті дайындық пен білім алудың қажетті шарты». Ғалым бастауыш сынып оқушыларының коммуникативті мәдениетін «интегралды жеке білім беру процесінде баланың сөйлеу әрекетін мақсатты, әсерлі, үйлесімді етуге мүмкіндік беретін қасиеті» ретінде қарастырады.

Т.Е.Тихонова бастауыш сынып оқушыларының коммуникативті мәдениетінің келесі ерекшеліктеріне назар аударады: кең және алуан түрлі коммуникативті іс-әрекеттер диапазоны; ауызша қарым-қатынастың басымдылығы; эмоционалдылық, қарым-қатынас процесінде өзара түсінушілік пен жанашылдық [10].

Е.А. Рохлина бастауыш сынып оқушыларының коммуникативтік мәдениетінің компоненттерін бөліп көрсетті:

- коммуникативтік нормалар мен ережелерді білу;
- әңгімелесушінің жеке ерекшеліктерін білу;
- өзінің коммуникативтік қасиеттерін білу;
- коммуникативтік жағдаяттарды меңгеру;

– сұхбаттасушыға құндылық ретінде көзқарас таныту;

- коммуникативтік идеал [11].

М.Г. Руд коммуникативті мәдениет жеке мәдениеттің барлық қызмет түрлерінде қалыптасатын ажырамас бөлігі деп санайды [12].

Г.И. Саламатованың пікірінше коммуникативті мәдениетті тұлға қасиетінің жүйесі ретінде де қарастыруға болады: шығармашылық тұрғыда ойлау (стандартты емес); сөйлеу әрекетінің мәдениеті; қарым-қатынас жасау және өз жағдайын психоэмоциялық реттеу мәдениеті; қимыл пластикасы және ымдау мәдениеті; өзгелердің коммуникативтік әрекетін қабылдау мәдениеті; эмоциялар мәдениеті [13].

Коммуникативті мәдениетті қалыптастыру бағыты – тәртіп қағидасын, құндылықтар жүйесін, нормаларды айшықтайды және шығармашылық қызметте өзінің дербестігін көрсетуде қарым-қатынасты ұйымдастыруға, байланысты орнатуға, оларды дамытуға, келісуге, тәртіпке келтіруге және түзетуге көмек береді.

Бағыттың негізгі мақсаты – дені сау, ұлттық сана-сезімі ояңған, рухани дәрежесі биік, мәдениетті, парасатты, ар-ожданы мол, еңбекқор, іскер, бойында басқа да игі қасиеттер қалыптасқан адамды тәрбиелеу, қарым-қатынас мәдениетін көтеру, тіл мәдениетін арттыру, дүниетанымын кеңейту және тәуелсіз жеке тұлғаны қалыптастыру [14].

Қорытынды. Жоғарыда айтып кеткендей, коммуникация – адамдардың бір-бірімен байланысы, қарым-қатынасы. Әлемдегі барша адамдардың қарым-қатынасының басты құралы ол – тіл. Тілдік қатынас арқылы адамдар арасында қарым-қатынастың бірнеше түрі орнатылады. Қазіргі таңда заманның өзі әр азаматтан оның өмірлік ісіне сәйкес келетін белсенді тілдік іс-әрекеттер жасауды талап етуде. Қоғам кәсіптік тілдік қатынасты әлеуметтік коммуникацияда қазақ әдеби тілінің нормаларына сәйкес кәсіптік этиканың заңдары бойынша құра алатын,

пікірталас, диспуттарды басқаруға қабілетті адамдарды қажет етуде [15].

Кіші мектеп жасы бала өмірінің ең маңызды, жауапты кезеңдерінің бірі болып табылады. Баланың дамуы барысында жеке басын түбегейлі өзгертетін барлық психикалық процестер орын алады. Бастауыш сынып оқушыларының коммуникативтік мәдениетін қалыптастыру үшін оқыту және тәрбиелеу жұмыстарын дұрыс ұйымдастыру, әдіс-тәсілдерді таңдай білу қажет.

Болашақ маман оқушының бойында коммуникативтік мәдениетін қалыптастырмас бұрын өзінің бойындағы коммуникативтік мәдениеті дұрыс жолға қойылған болуы тиіс. Жаһандану заманында бастауыш білім беруде ең басты

міндет баланы тұлға етіп дамыту. Білім алу мұғалімнің балаға тікелей тек білім беруімен шектелмейді, керісінше мұғалім мен оқушының білімді меңгерудегі, олардың шешімін табудағы әмбебап іс-әрекеттер барысында бірлескен жұмысы болып табылады. Баланың тұлға болып қалыптасуы көптеген факторлардың әсеріне байланысты болады. Осыған сәйкес, болашақ маманның кәсіби дамуына, шеберлігіне, құзыреттілігіне, эрудициясына, зияткерлігіне және жалпы мәдениетіне жоғары талаптар қойылады. Ұстаздың оқушылар бойында коммуникативті мәдениетті қалыптастырудың тиімді жолдары мен әдіс-тәсілдерін білуі тәрбие жұмыстарын жүргізуде үлкен жетістікке жеткізеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

- [1] Мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы. 2018 жылғы 5 қазан: http://www.akorda.kz/kz/addresses/addresses_of_president/memleket-basshysy-nanazarbaevty-n-kazakstan-halkyna-zholdauy-2018-zhylygy-5-kazan (қаралған күн: 25.11.2019).
- [2] Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары. – 01.11.2018: URL: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1800017669> (қаралған күн: 25.11.2019).
- [3] Лыкова И.В. Информационно-коммуникационно-технологическая компетенция (ИКТ-компетенция) // Молодой ученый. – 2014. – № 4. – С.1016-1018.
- [4] Үсенова А.Қ., Рахатов Ш.Ш. Ақпараттық-коммуникативтік мәдениет жастарды кәсіби тұлғалық дамыту негізі ретінде // Педагогика және психология. – 2016. – №3(28). – 27-33 бб.
- [5] Кобякова Г.Н. Особенности развития речевой коммуникации младших школьников // Вестник Таганрогского института имени А.П. Чехова. – Психология. – 2013. – №2. – 18-23 бб.
- [6] Мутанова Д.Ю., Беркимбаев К.М., Ауезов Б.Н. Culture and communication // Молодой ученый. – 2017. – №13. – С.660: <https://moluch.ru/archive/147/41233/> (қаралған күн: 25.11.2019).
- [7] John H. Bodley Anthropology and Contemporary Human Problems. Altamira Press, 2012. – 432 p.
- [8] Филимонова Е.Е., Сынова Н.А. Воспитание толерантности у младших школьников // Студенческий научный форум: Материалы VII Международной студенческой научной конференции: <https://scienceforum.ru/2015/article/2015016760> (қаралған күн: 28.11.2019).
- [9] Смирнова С.М. Искусство жить вместе: рекомендат. список литературы о толерантности // Информ.-библиогр. отдел ЦГБ им. Н.А. Некрасова. Краснодар. – 2014. – 43 с.
- [10] Тихонова Т.Е. Формирование коммуникативной культуры младших школьников в условиях полиязычного образования: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – Сочи, 2011. – 23 с.
- [11] Рохлина Е.А. Исследование формирования коммуникативной культуры младших школьников // Молодой ученый. – 2014. – № 1. – С.636-639.
- [12] Рудь М.Г. Формирование коммуникативной культуры будущего учителя начальных классов в педагогическом колледже: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / М.Г. Рудь. – Ростов н/Д, 1999. – 132 с.
- [13] Саламатова Г.И. Формирование коммуникативной культуры младших школьников в образовательном процессе начальной школы: <https://nsportal.ru/nachalnaya-shkola/obshchepedagogicheskie-tehnologii/2014/07/11/formirovanie-kommunikativnoy-kultury> (қаралған күн: 15.11.2019)
- [14] Утенова М.Ж., Көлкебаева Қ.Л. Мектеп оқушыларында коммуникативтік мәдениетті қалыптастыру: <https://infourok.ru/mektep-oushilarinda-kommunikativti-mdenietti-aliptastiru-273602.html> (қаралған күн: 15.11.2019)

[15] Омарова Р.С. Білім берудің жаңа парадигмасы жағдайында оқушылардың шығармашылық қызығушылық қалыптастырудың дидактикалық негіздері. Дипломдық жұмыс. – Түркістан 2008. – 49 б.

References

[1] Memleket basshysy N.A. NazarbaevtyнҚазақстан halkyna zholdaуy. 2018 zhygry 5 kazan: http://www.akorda.kz/kz/addresses/addresses_of_president/memleket-basshysy-nazarbaevtyн-kazakstan-halkyna-zholdaуy-2018-zhylgy-5-kazan (karalğan kun: 25.11.2019).

[2] Bilim berudin barlyk dengejinin memlekettik zhalpyga mindetti bilim beru standarttary. – 01.11.2018: URL: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1800017669> (karalğan kun: 25.11.2019).

[3] Lykova I.V. Informacionno-kommunikacionno-tehnologicheskaya kompetenciya (IKT-kompetenciya) // Molodoj uchenyj. – 2014. – № 4. – S.1016-1018.

[4] Ucenova A.K., Rahatov Sh.Sh. Akparattyk-kommunikativtik madeniet zhactardy kacibitulgalyk damytu negizi retinde //Pedagogika zhane psihologiya. – 2016. – №3(28). – 27-33 bb.

[5] Kobyakova G.N. Osobennosti razvitiya rechevoj kommunikacii mladshih shkol'nikov //Vestnik Taganrogskogo instituta imeni A.P. Chekhova. – Psihologiya. – 2013. – №2. – 18-23 bb.

[6] Mutanova D.Yu., Berkimbaev K.M., Auezov B.N. Culture and communication //Molodoj uchenyj. – 2017. – №13. – S.660: <https://moluch.ru/archive/147/41233/> (karalğan kun: 25.11.2019).

[7] John H. Bodley Anthropology and Contemporary Human Problems. Altamira Press, 2012. – 432 r.

[8] Filimonova E.E., Synkova N.A. Vospitanie tolerantnosti u mladshih shkol'nikov //Studentcheskij nauchnyj forum: Materialy VII Mezhdunarodnoj studentcheskoj nauchnoj konferencii: <https://scienceforum.ru/2015/article/2015016760> (karalğan kun: 28.11.2019).

[9] Smirnova S.M. Iskusstvo zhit' vmeste: rekomendat. spisok literatury o tolerantnosti //Inform.-bibliogr. otdel CGB im. N.A. Nikrasova. Krasnodar. – 2014. – 43 s.

[10] Tihonova T.E. Formirovanie kommunikativnoj kul'tury mladshih shkol'nikov v usloviyah poliyazykovogo obrazovaniya: Avtoref. dis. ...kand. ped. nauk. – Sochi, 2011. – 23 s.

[11] Rohlina E.A. Issledovanie formirovaniya kommunikativnoj kul'tury mladshih shkol'nikov //Molodoj uchenyj. – 2014. – № 1. – S.636-639.

[12] Rud' M.G. Formirovanie kommunikativnoj kul'tury budushchego uchitelya nachal'nyh klassov v pedagogicheskom kolledzhe: Dis. ...kand.ped.nauk: 13.00.08 /M.G. Rud'. – Rostov n/D, 1999. – 132 s.

[13] Salamatova G.I. Formirovanie kommunikativnoj kul'tury mladshih shkol'nikov v obrazovatel'nom processe nachal'noj shkoly: <https://nsportal.ru/nachalnaya-shkola/obshchepedagogicheskie-tehnologii/2014/07/11/formirovanie-kommunikativnoy-kul'tury> (karalğan kun: 15.11.2019)

[14] Utenova M.Zh., Kolkebaeva K.L. Mektep okushylarynda kommunikativtik madenietti kalypstastyru: [https://infourok.ru/mektep-oushilarinda-kommunikativtik-mdenietti-alipstastyru-273602.html](https://infourok.ru/mektep-oushilarinda-kommunikativti-mdenietti-alipstastyru-273602.html) (karalğan kun: 15.11.2019)

[15] Omarova R.S. Bilim berudin zhana paradigmasy zhagdajynda okushylardyn shygarmashylyk kzygushylyk kalypstastyrudyn didaktikalыk negizderi. Diplomdyk zhumys. – Turkistan 2008. – 49 b.

Формирование коммуникативной культуры учащихся начальных классов

А.А. Шаяхметова¹, А.Д. Сихынбай¹

¹Кокшетауский государственный университет имени Ш. Уалиханова
(Кокшетау, Казахстан)

Аннотация

Одним из актуальных вопросов в сфере образования является формирование коммуникативной культуры младших школьников, так как современное образование ставит цель воспитать всесторонне развитое молодое поколение, которое активно будет реализовывать себя в различных сферах деятельности общества. Автор определяет сущность понятия «коммуникативная культура», опираясь на теоретически обоснованные определения таких основных понятий, как «коммуникация», «культура» и «толерантность».

В статье представлены вопросы исследования особенностей и направлений формирования коммуникативной культуры младших школьников, а также описаны свойства и компоненты личности учащихся, обладающих коммуникативной культурой. Отмечена основная мысль о необходимости правильно организованной учебно-воспитательной работы через адекватный выбор методов и приемов в формировании коммуникативной культуры младших школьников в процессе обучения.

Ключевые слова: коммуникация, культура, толерантность, общение, коммуникативная культура, ученик начальных классов.

The formation of communicative culture of primary school students

A. Shayakhmetova¹, A. Sikhynbai¹

*¹Kokshetau state University named after Sh. Ualikhanov
(Kokshetau, Kazakhstan)*

Abstract

One of the most topical issues in the field of education is the formation of a communicative culture of primary school children, since modern education aims to educate a well-developed young generation that will actively implement itself in various spheres of society. The author defines the essence of the concept of «communicative culture», based on theoretically justified definitions of such basic concepts as «communication», «culture» and «tolerance».

The article presents the issues of research of features and directions of formation of the communicative culture of primary school children, as well as describes the properties and components of the personality of students who have a communicative culture. The main idea of the need for properly organized educational work through an adequate choice of methods and techniques in the formation of the communicative culture of younger students in the learning process is noted.

Keywords: communicative, culture, toleration, dialogue, communicative culture primary, school student.

Редакцияға 01.06.2020 қабылданды

МРНТИ 14.25.05

Л. В. ГОНТОВАЯ

*Днепропетровская академия музыки имени М.И. Глинки
(Днепропетровск, Украина), dneprlara@gmail.com
<https://doi.org/10.51889/2020-3.2077-6861.13>*

ЗНАКОВО-СИМВОЛИЧЕСКАЯ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ПРОИЗВЕДЕНИЯ ИСКУССТВА В СТРУКТУРЕ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ШКОЛЬНИКА-ПОДРОСТКА

Аннотация

Статья посвящена проблеме формирования социокультурной компетентности учеников основной школы в процессе изучения художественной культуры и одному из критериев ее многокомпонентной структуры – знаково-символической интерпретации художественного произведения. В статье обращено внимание на критику компетентностного подхода в образовании, необходимость в уточнении и ограничении его теоретического освещения на основе специфики предметов образовательного цикла. Высказывается предположение, что именно особенность каждой предметной области позволит выявить ее преимущества в формировании определенных компетентностей. Рассматривается одна из ключевых компетентностей современного школьника, социокультурная, подчеркивается ее интегративный характер и междисциплинарность в научных подходах, что отражает сложность феномена. качестве одной из наиболее важных для этой компетентности рассматривается художе-